

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2227/2020
10.06.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Вукица Хербес, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Тања Арсић, адвокат из ..., ради развода брака, вршења родитељског права, издржавања деце и заштите од насиља у породици и по противтужби туженог-противтужиоца ББ, против тужиле-противтужене АА, ради вршења родитељског права и заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 621/19 од 22.01.2020. године, у седници одржаној дана 10.06.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог-противтужиоца ББ из ..., изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 621/19 од 22.01.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 916/2016 од 06.09.2019. године, ставом првим изреке, одлучено је да се делимично усваја прецизирани тужбени захтев тужиле-противтужене. Ставом другим изреке, противтужбени захтев туженог-противтужиоца је одбијен. Ставом трећим изреке, разведен је брак закључен дана ...2003. године у ..., закључен између парничних странака, применом одредбе члана 41. Породичног закона Републике Србије. Ставом четвртим изреке, утврђено је да се заједничка малолетна деца парничних странака, ВВ рођен ...2003. године у ..., ГГ, рођен ...2007. године у ... и ДД, рођена ...2013. године у ..., поверавају мајци АА, на самостално вршење родитељског права. Ставом петим изреке, обавезан је тужени-противтужилац да на име свог дела доприноса за издржавање мал. ВВ плаћа месечно износ од 24.420,00 динара, за издржавање мал. ГГ износ од 20.100,00 динара и за издржавање мал. ДД износ од 10.750,00 динара, односно укупно износ од 55.270,00 динара, за своје троје малолетне деце, почев од дана подношења тужбе (02.06.2016. године) па убудуће, све док за то постоје законски услови, доспеле износе да плати одједном, са законском затезном каматом рачунајући од доспелости сваке рате па до коначне исплате, доспелост са рачуна од сваког 15.-ог у месецу за текући месец, а убудуће до сваког 15.-ог у месецу за текући месец и то уплатом наведених износа на рачун тужиле – противтужене, као законске заступнице малолетне деце, отворен код

"ББ bank". Ставом шестим изреке, одлучено је да се преко досуђеног износа на име доприноса туженог – противтужиоца за издржавање мал. ВВ, па до траженог износа од 27.375,00 динара, преко досуђеног износа на име доприноса за издржавање мал. ГГ, па до траженог износа од 35.375,00 динара и преко досуђеног износа на име доприноса за издржавање мал. ДД, до траженог износа од 17.875,00 динара, тужбени захтев тужиље-противтужене одбија. Ставом седмим изреке, утврђено је да ће се лични контакти оца и малолетне деце одржавати према следећем моделу: сваког другог викенда у месецу малолетна деца ће проводити код оца, од петка у 18,00 часова до недеље до 20,00 часова; током једног радног дана сваке недеље и то средом мал. ДД ће боравити код оца од 15,00 до 20,00 часова, а мал. ВВ и мал. ББ ће долазити код оца након завршених школских и спортских обавеза и остајати до 20,00 часова; летњим школским распустом, малолетна деца ће код оца проводити првих 15 дана јула месеца и првих 15 дана августа месеца, код мајке других 15 дана јула месеца и других 15 дана августа месеца, а зимским распустом малолетна деца ће проводити код оца првих десет дана сваке парне године, а код мајке других 10 дана, а сваке непарне године обрнуто; државне и верске празнике малолетна деца ће проводити наизменично код оца и мајке, почев од 2020.године, Нову годину код мајке, па наизменично наредне празнике код оца, следећи празник код мајке и тако даље; дан крсне славе родитеља (06.мај Ђурђевдан) малолетна деца ће боравити код оца, односно мајке, наизменично, почев од 2020.године код оца. Отац је обавезан да долази по децу и враћа их на адресу мајке уколико се другачије не договоре (на пример да старији дечаци доведу сестру код оца или испред зграде); уколико малолетна деца имају обавезе у слободном времену после школе, као што су спортске, музичке и друге активности у време кад су код оца, отац је дужан да им омогући неометано бављење овим активностима (одвођење и довођење деце). Ставом осмим изреке, преко утврђеног модела одржавања личних контаката оца и мал.деце, па до траженог модела, тужбени захтев тужиље-противтужене је одбијен. Ставом деветим изреке, одлучено је да се одржава на снази до правноснажног окончања овог поступка решење Основног суда у Новом Саду П2 916/2016 од 30.06.2016. године којим је одређена привремена мера којом је туженом забрањено да се приближава тужили на удаљености мањој од 100 метара месту њеног становања у Ул. ... бр. .. и месту њеног запослења на истој удаљености. Ставом десетим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове. Ставом једанаестим изреке, одбијен је део прецизираног тужбеног захтева тужиље-противтужене којим је тражено да се тужени-противтужилац обавезе да тужили-противтуженој накнади трошкове поступка. Ставом дванаестим изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца који гласи: "Одбија се тужбени захтев тужиље-противтужене у делу који се односи на самостално вршење родитељског права. Одређује се мера заштите од насиља у породици и забрањује тужили-противтуженој свако даље вређање и узнемиравање туженог-противтужиоца. Забрањује се тужили-противтуженој приступ у простор око места становања и радног места туженог-противтужиоца на удаљености од 100 метара. Ове заштитне мере одређују се на период од годину дана са могућношћу продужења, све док не престану разлози због којих је мера одређена. Жалба не задржава извршење пресуде о одређивању или продужењу мера заштите од насиља у породици. Усваја се тужбени захтев туженог-противтужиоца и ставља ван снаге решење о одређивању привремене мере П2 916/2016 од 30.06.2016. године. Одређује се да се заједничка малолетна деца парничних странака ВВ, рођен ...2003. године, ГГ, рођен ...2007. године и ДД, рођена ...2013. године, поверавају на самостално вршење родитељског права оцу, ББ. Обавезује се тужила-противтужена да на име свог дела доприноса за издржавање мал.деце месечно плаћа износ од укупно 37.000,00 динара за

сво троје деце, од својих новчаних примања, почев од дана поверавања деце на самостално вршење родитељског права оцу, па убудуће, све док та обавеза буде трајала. Обавезу издржавања мал. деце тужила-противтужена ће уплаћивати на рачун туженог-противтужиоца који се води код "ББ bank" а.д. ..., сваког 05.-ог у месецу за текући месец. Утврђује се модел одржавања личних односа између тужиле и мал.деце тако што ће деца код мајке боравити: сваког првог викенда у месецу од петка када иду пре подне у школу после наставе, па до недеље до 19,00 часова; сваке среде од 16,00 до 19,00 часова; других 15 дана јула и других 15 дана августа месеца; парним годинама других десет дана зимског распуста, док ће првих десет дана проводити код оца, а непарним годинама обрнуто, рачунајући од првог дана зимског распуста у години када он почиње; државне и верске празнике једне године ће проводити са мајком, а друге са оцем, односно непарне са оцем, а парне са мајком; дан крсне славе родитеља ће проводити код родитеља коме је слава; своје рођендане деца ће прослављати заједно са оба родитеља; рођендане родитеља деца ће проводити код оног родитеља коме је рођендан. Уколико деца у терминима кад би требало да буду код мајке имају ваннаставних активности, мајка је обавезна да им омогући похађање истих, те да их на ове активности одведе и са њих врати.", је одбијен. Ставом тринаестим изреке, одбијен је предлог туженог-противтужиоца за одређивање привремене мере која гласи: "Привремена мера одређена решењем Основног суда у Новом Саду П2 961/2016 од 18.10.2016. године се мења, тако да гласи: до правноснажног окончања овог поступка уређује се модел одржавања личних односа између туженог и противтужиоца и мал.деце на следећи начин: деца ће наизменично боравити седам дана код мајке, седам дана код оца, а евентуално по одлуци суда 14 дана код оца, 14 дана код мајке; деца ће боравити код оца првих 15 дана јула и првих 15 дана августа месеца; парним годинама првих десет дана зимског распуста, док ће других десет дана проводити код мајке, а непарним обрнуто; државне и верске празнике деца ће проводити са оним родитељем код кога бораве на дан празника; дан крсне славе родитеља деца ће проводити код родитеља коме је слава; своје рођендане деца ће прослављати заједно са оба родитеља; рођендане родитеља деца ће проводити код оног родитеља коме је рођендан. Уколико деца у терминима када би требало да буду код туженог-противтужиоца имају ваннаставне активности, тужени је обавезан да им омогући похађање истих, те да их на ове активности одведе и са њих врати. Обавезује се тужила-противтужена да накнади парничне трошкове туженом-противтужиоцу колико до краја буду износили, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате."

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 621/19 од 22.01.2020. године, жалбе су одбијене, а потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П2 916/2016 од 06.09.2019.године, у побијаном делу садржаном у ставовима 4-7 и 9-13 изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени-противтужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11...87/18), у вези члана 202. Породичног закона, па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се указује на повреде поступка због којих ревизија не може да се изјави, у смислу одредбе члана 407. став 1. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су родитељи троје деце и то: ВВ, рођеног ...2003. године, ГГ, рођеног ...2007. године; ДД, рођене ...2013. године. Заједница живота парничних странака прекинута је дана ...2016. године, а деца су наставила да живе са мајком, тужиљом – противтуженом. Тужиља-противтужена је рођена 1973. године, здрава је и радно способна. Као доктор ... наука, стално је запослена и остварује просечна месечна примања од око 75.000,00 динара, као и додатне приходе, као судски вештак. Власник је стана од 120 м² у ..., у Ул. ... бр. ..., у ком тренутно живи тужени-противтужилац и 1/2 дела стана у ... у Ул. ... бр. ..., који је наследила иза родитеља. За стан у ком живи тужени-противтужилац, плаћа режијске трошкове и то: око 14.000,00 динара за инфостан и око 3.000,00 динара за струју. Тужени-противтужилац је рођен 1974.године, здрав је и радно способан. По занимању је дипломирани инжењер ..., запослен, са просечним месечним примањима од око 95.000,00 динара. Власник је стана од 87 м² у ..., у Ул. ... бр. ..., у ком живи тужиља-противтужена са заједничком децом и стана од 70 м² у ... у Ул. ... бр. ..., у ком живи његова мајка, а који издаје у закуп фирми у којој ради, као додатни пословни простор, за месечну закупнину од 1.400 евра. Поред тога, плаћа месечне режије стана у ком живи тужиља-противтужена у износу од 12.000,00 динара, за инфостан и 3.500,00 динара за струју. Такође плаћа и годишње осигурање за стан у ком живи у износу од 8.000,00 динара, као и за стан у ком живи тужиља-противтужена у износу од 7.000,00 динара. Режијске трошкове стана у Ул. ... сноси мајка туженог. Месечне потребе за издржавање мал.деце износе и то: за исхрану, облачење, средства за личну хигијену, наставне и ваннаставне активности мал. ВВ 24.420,00 динара; за мал. ГГ 34.100,00 динара; за мал. ДД 17.750,00 динара. Тужени-противтужилац је осуђен за кривично дело насиље у породици на условну казну затвора од 6 месеци са роком проверавања од 2 године. Сем заједничке деце, парничне странке немају обавезу издржавања других лица. Процена Центра за социјални рад и Комисије вештака специјалиста медицинске психологије је да децу треба поверити на самостално вршење родитељског права мајци, тужиљи-противтуженој. Вештаци предност тужиљи-противтуженој дају због аутентичне жеље двоје старије деце да наставе да живе са мајком. Центар за социјални рад је предложио модел виђања деце са туженим-противтужиоцем као у изреци првостепене пресуде. По мишљењу Центра за социјални рад, није сврсисходно одређивање мере заштите против тужиље-противтужене јер у протеклом периоду она према туженом-противтужиоцу није предузела ниједан поступак којим би угрозила његову безбедност, живот, мир и спокојство.

Код овако утврђеног чињеничног стања, Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови правилно применили материјално право поверавањем заједничке мал. деце парничних странака мајци, тужиљи-противтуженој, на самостално вршење родитељског права и обавезивањем туженог-противтужиоца да доприноси њиховом издржавању, уређењем личних контаката оца са децом и одбијањем противтуженог захтева туженог-противтужиоца за одређивање мере заштите од насиља у породици тако што би се тужиљи-противтуженој забранило свако даље вређање и узнемиравање туженог-противтужиоца, као и да јој се забрани приступ у простор око места становања и радног места туженог-противтужиоца на удаљености од 100 метара.

Одредбом члана 61. став 1. и 2. Породичног закона, прописано је да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи, а то право може бити ограничено само судском одлуком, када је то у најбољем интересу детета.

Према одредби члана 67. Породичног закона, родитељско право је изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета.

У смислу одредбе члана 78. став 3. Породичног закона, родитељ који не врши родитељско право има право, између осталог, да са дететом одржава личне односе, што је у складу са одредбом члана 9. став 3. Конвенције Уједињених нација о правима детета ("Службени лист СФРЈ –Међународни уговори" бр. 15/90 и "Службени лист СРЈ –Међународни уговори бр. 4/96, 2/97).

Критеријуми одређивања издржавања прописани су одредбом члана 160. Породичног закона, тако што се издржавање одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања (члан 1.); потребе повериоца издржавања зависе од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода, те других околности од значаја за одређивање издржавања (члан 2.); могућности дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његове имовине, његових личних потреба, обавезе да издржава друга лица, те других околности од значаја за одређивање издржавања.

Одредбом члана 162. став 3. Породичног закона, прописано је да ако је поверилац издржавања дете, висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ, дужник издржавања.

У спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета, јер је тако прописано одредбом члана 266. став 1. Породичног закона.

Најбољи интерес мал.деце је, у овом конкретном случају, да буду поверена мајци која ће самостално вршити родитељско право, имајући у виду да од фактичког прекида заједнице живота њихових родитеља деца живе код мајке, да су малолетни ВВ и ГГ изразили своју аутентичну жељу да наставе да живе са мајком и да ни код родитеља нису пронађени индикатори који би компромитовали способност самосталног вршења родитељског права. Центар за социјални рад је дао мишљење да је у интересу мал.деце да остану уз мајку, односно да се њој повере на самостално вршење родитељског права, а судски вештаци за област клиничке психологије, у свом закључку и мишљењу, су такође дали предност мајци, у смислу подобности за самостално вршење родитељског права. Начин одржавања личних односа између родитеља са којим дете не живи и детета, мора да буде прилагођен потребама и да прати развој детета, у складу са његовим најбољим интересом, како су правилно одлучили нижестепени судови. Није сврсисходно одређивање мере заштите од насиља у породици на начин предложен од стране туженог-противтужиоца, имајући у виду да парничне странке, у дужем периоду, нису у контакту, сем телефонским путем и путем имејла, да се предлог туженог-протитвтужиоца у том погледу односи на период пре прекида контаката парничних странака, а да је тужиља препозната као жртва физичког

насиља од стране туженог у том периоду, имајући у виду да је он осуђен због извршења кривичног дела насиље у породици.

Неосновани су наводи ревизије туженог-противтужиоца да је суд прихватио стручна мишљења Центра за социјални рад упркос томе што је надзорни орган утврдио недостатке и незаконитости у раду тог Центра.

Одредбом члана 270. Породичног закона, прописано је да пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима.

Стручно мишљење Центра за социјални рад да је у интересу мал.деце да остану уз мајку, односно да се њој повере на самостално вршење родитељског права, сагласно је закључку и мишљењу судских вештака за област клиничке психологије, који су такође дали предност мајци, у смислу подобности за самостално вршење родитељског права.

Неосновани су наводи ревизије туженог-противтужиоца да су судови погрешно применили материјално право, јер су га обавезали да доприноси издржавању мал. деце износом који превазилази висину минималне плате у Републици Србији од око 31.000,00 динара, те да је на начин угрожена његова егзистенција, у ситуацији када је редовно својој деци куповао храну, одећу, разну опрему и слично. Супротно тим наводима ревизија туженог-противтужиоца, Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови правилно применили материјално право, цитирану одредбу члана 160. Породичног закона, обавезивањем туженог-противтужиоца да доприноси издржавању мал. деце износима и то: 24.420,00 динара за мал. ВВ; 20.100,00 динара за мал. ГГ и 10.750,00 динара за мал. ДД, имајући у виду потребе мал.деце, као поверилаца издржавања и могућности туженог, као дужника издржавања, те да висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ, дужник издржавања. Потребе детета су континуиране и неопходно је да буду задовољене свакодневно, па одређен и континуиран мора бити и допринос родитеља који је дужник издржавања, у смислу сталног и сигурног извора прихода који омогућује несметано и сигурно задовољење свих дететових потреба. То што тужени-противтужилац доприноси издржавању деце куповином хране, одеће, разне опреме и слично, представља вид добровољног давања, које се не урачунава у његову законску обавезу издржавања детета.

Неосновани су наводи ревизије туженог-противтужиоца да је погрешно примењено материјално право одбијањем његовог предлога за одређивање мере заштите од насиља у породици, пошто је занемарено то да се у случајевима насиља у породици мере одређује независно од "периода примирја", јер је циљ мере да спречи даље насиље. Супротно тим наводима ревизија туженог-противтужиоца, насиље у породици представља модел понашања а не изоловани инцидент. У овом случају, тужени-противтужилац свој захтев за одређивање мере заштите од насиља у породици у односу на тужиљу-противтужену заснива на догађају који датира из 2016. године, од кад странке више не контактирају, па предложена мера није сврсисходна, јер понашање

тужиље-противтужене нема карактер угрожавања телесног интегритета и душевног здравља туженог-противтужиоца.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци ове пресуде донео у смислу одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**